



PHEGEA

driemaandelijks tijdschrift van de
VERENIGING VOOR ENTOMOLOGIE
van de
Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen

Redaktieadres : W. De Prins, Diksmuidelaan 176, 2600 Berchem.

Tel. : 031 - 22.02.35

Jaargang 4

April 1976

Nummer 2

NACHTVLINDERS TE DAVERDISSE EN NEUPONT

Mijn ervaring met de vangsten van nachtvinders en overzicht der verzamelde soorten in het gebied van Daverdisse en Neupont (provincie Luxemburg) tijdens de jaren 1973 en 1974.

Zoals ik reeds eerder schreef (zie Phegea III, 1975, p. 5), was 1973 veruit een "topjaar" op gebied van nachtvangsten! Een zomer en een nazomer die we toen mochten beleven zal wel in de nagedachtenis van ieder entomoloog als een echte belevenis blijven nazinderen. De zomermaanden van 1974 waren echter veel ongunstiger : weinig windstille avonden en nachten, gemiddelde lage temperaturen om dan plots bij een hevige onweer enkele "goede" jachten te maken.

Van 26 mei tot 27 september 1973 heb ik in 54 nachten of 112 uren in totaal 870 exemplaren gevangen. In 1974 daarentegen van 3 juni tot 18 augustus of op 48 nachten of 86 uren waren het er slechts 306 stuks. Samengevat heb ik tijdens deze twee jaren in totaal 271 soorten en 6 vormen aan mijn verzameling kunnen toevoegen. Het stroomverbruik van mijn kwikdamplamp van 125 watt heeft op 112 uren de belachelijke som gekost van 60 frank.

Standplaatsen

Te Daverdisse, een woning gelegen op 300 m buiten het dorp. Openbare verlichting slechts een lichtpunt op 250 m verwijderd. Opstelling van de lamp in de tuin achter de woning. De ligging aan de bovenzijde van een helling zuidwest-noordoost georiënteerd. De tweederde van de helling is een weide en op circa 250 m in de laagte een zeer gevarieerd loofbos (eik, beuk, berk, haagbeuk) met enkele dennen. Aan de zuidzijde een wilde begroeiing met vlier, kleine ratelaars, jonge populieren en een rijke flora zo-

als netels, wilgenroosje in massa, braam, akkerwinde enz. Geheel beneden in de vallei een snelstromend beekje. Aan de noordelijke kant is er een dennenbos. Aan de tegenovergestelde kant van het dorp een hoger gelegen biotoop dat echter minder gunstig georiënteerd is met een uitzicht op een groot dal, waarin een uitgestrekt loof- en naaldbos. De plaats is veel droger en de aanvoer van vlinders was dan ook minder, veel banale soorten.

Te Neupont werd de lamp opgesteld in een grote weide circa 300 m verwijderd van de openbare weg. Langs de zuidelijke lichte helling een kleine vallei waarin struikgewas afwisselt met klein loofbos. Op 1 km afstand stroomt de Lesse voorbij. Hier komt Mormonia sponsa L. goed voor, 8 exemplaren in één nacht, alsmede Panthea coenobita Esper.

Lichtbron

Mijn kwikdamplamp is gemonteerd op een houten kastje van 0,20 x 0,20 x 0,20 m met uitschuivend deksel en binnenin een smoorspoel van 125 watt zoals de lamp. Lamp en spoel moeten steeds dezelfde wattage hebben. De stroomkabel moet van stevig materiaal zijn, want hij komt in aanraking met het vochtige gras of de bodem. Hij wordt verbonden met het stroomnet der woning. Het kastje werd geplaatst op 1 meter hoogte boven een wit plastiek grondzeil. De ervaring heeft mij geleerd dat deze hoogte de beste resultaten oplevert. De insecten, aangetrokken door het licht, zetten zich neer op het grondzeil en zijn voldoende belicht om na te gaan of het om een goede soort gaat. In 't algemeen vliegen de banaalste soorten wild in kringen rondom de lamp; andere zeldzame soorten vliegen onopgemerkt aan om op het grondzeil of in de omtrek ervan te gaan zitten. Pijlstaarten ploffen zwaar neer, draaien als een tol op hun rug, Cato-cala's zetten zich graag neer op een witgekalkte muur of een wit vertikaal vlak. Het is raadzaam om de tien minuten de omgeving van het grondzeil in een kring af te zoeken met een krachtige zaklamp. Van groot belang voor de levensduur van de lamp is dat men bij het uitschakelen ervoor zorgt ze rustig te laten afkoelen en ze geen schokken laat ondergaan.

Weersgesteldenis en temperatuur

Temperaturen onder de 10° leveren weinig of geen resultaat op. De beste omstandigheden kunnen als volgt samengevat worden: geen maan of zeer vroeg eerste kwartier of laat laatste kwartier. Bedekte hemel, vooral windstil en zoele temperatuur. Ook een zachte zoele regen geeft onverhoopte resultaten. Sommige nachten, begonnen met ideale factoren, leveren echter soms weinig op en dan iets later komen er grote drommen insecten aanvliegen.

Vangtechniek

Mijn net heeft een doorsnede van 0,25 m met een steel van 0,30 m. Dit is gemakkelijk te hanteren; een langere steel is hinderlijk daar de vlinders zich toch op het grondzeil neerzetten en rond de lamp vliegen. Eens de vlinder in het net, wordt het diertje verdoofd met een druppel ether uit een flesje met de druppelteller te brengen op de kop. De vleugels worden vervolgens naar boven dichtgeplooid met het pincet, en het dier wordt in een driehoekig doorschijnend zakje gebracht. Nooit meer dan één exemplaar in de zakjes doen. Daarna worden de zakjes in een grote fles waarin chloroform is geplaatst. Bij het thuiskomen worden de zakjes voorzien van datum en vangplaats. Groengekleurde soorten worden zoals zeldzame exemplaren 's anderen-daags gemonteerd.

Nog een detail : het felle licht van de lamp vermoeit de ogen. Steeds is men geneigd naar de lichtbron te kijken met de rondzwervende insecten. Om dit te verhelpen heb ik een plaatje in aluminium gesneden van 0,12 x 0,20 m, waarop een houten handvat is bevestigd, zo dat men dit gemakkelijk voor de ogen kan houden en aldus niet rechtstreeks in het licht moet kijken.

Hierna volgt een lijst van de in 1973-1974 verzamelde soorten. De nummering stemt overeen met het derde boek "Eulen" van Koch voor de Noctuidae en met de catalogus van Lhomme voor de overige families.

Arctiidae

- | | | | |
|-----|---|-----|---|
| 237 | <i>Pelosia muscerda</i> Hufn. | 270 | <i>Diacrisia lutea</i> Hufn. |
| 238 | <i>Ilema deplana</i> Esper
(= <i>I. depressa</i> Esper) | | (= <i>D. lubricipeda</i> L.) |
| 239 | <i>Ilema complana</i> L. | 271 | <i>Rhyparia purpurata</i> L.
(zeer zeldzaam) |
| 240 | <i>Ilema lurideola</i> Zincken | 273 | <i>Diacrisia sannio</i> L. |
| 246 | <i>Ilema sororcula</i> Hufn. | 275 | <i>Diacrisia mendica</i> Cl. |
| 247 | <i>Ilema quadra</i> L. | 280 | <i>Parasemia plantaginis</i> L. |
| 251 | <i>Cybosia mesomella</i> L. | 282 | <i>Arctia caja</i> L. |
| 252 | <i>Philea irrorella</i> L. | 283 | <i>Arctia villica</i> L.
(zeldzaam) |
| 255 | <i>Miltochrista miniata</i> Forst. | | |
| 267 | <i>Phragmatobia fuliginosa</i> L. | 285 | <i>Atolmis rubricollis</i> L. |
| 269 | <i>Diacrisia lubricipeda</i> L.
(= <i>D. menthastri</i> Esper) | 936 | <i>Callimorpha dominula</i> L. |

Lymantriidae

- | | | | |
|-----|---|-----|-----------------------------------|
| 921 | <i>Dasychira pudibunda</i> L.
(met f. <i>concolor</i> Stgr.) | 929 | <i>Stilpnotia salicis</i> L. |
| 924 | <i>Orgyia antiqua</i> L.
(= <i>O. recens</i> Hbn.) | 930 | <i>Lymantria dispar</i> L. |
| 928 | <i>Arctornis l-nigrum</i> Müll. | 931 | <i>Lymantria monacha</i> L. |
| | | 934 | <i>Porthesia similis</i> Fuessly |
| | | 935 | <i>Euproctis chrysoorrhoea</i> L. |

Sphingidae

- | | |
|---|---|
| 938 <i>Herse convolvuli</i> L.
(zeer zeldzaam) | 943 <i>Mimas tiliae</i> L.
(tamelijk zeldzaam) |
| 941 <i>Hyoicus pinastri</i> L. | 957 <i>Pergesa elpenor</i> L. |
| 945 <i>Amorpha populi</i> L. | 958 <i>Pergesa porcellus</i> L. |

Thyatiridae

- | | |
|---|--------------------------------------|
| 960 <i>Habrosyne pyritoides</i> Hfn.
(= <i>H. derasa</i> L.) | 964 <i>Palimpsestis or</i> F. |
| 961 <i>Thyatira batis</i> L. | 965 <i>Palimpsestis ocularis</i> L. |
| 962 <i>Palimpsestis fluctuosa</i> Hbn. | 966 <i>Polyploca diluta</i> F. |
| 963 <i>Palimpsestis duplaris</i> L.
(massaal) | 967 <i>Polyploca flavicornis</i> L. |
| | 968 <i>Polyploca ridens</i> F. |
| | 874 <i>Diloba coeruleocephala</i> L. |

Attacidae

- 1558 *Agria tau* L. (1 ♀)

Lasiocampidae

- | | |
|--|---------------------------------------|
| 1612 <i>Malacosoma neustria</i> L. | 1621 <i>Lasiocampa quercus</i> L. (♂) |
| 1616 <i>Trichiura crataegi</i> L.
(zeer zeldzaam) | 1623 <i>Macrothylacia rubi</i> L. (♀) |
| | 1625 <i>Cosmotriche potatoaria</i> L. |

Cossidae

- 1610 *Zeuzera pyrina* L.

Drepanidae

- | | |
|------------------------------------|-------------------------------------|
| 1669 <i>Drepana falcataria</i> L. | 1672 <i>Drepana lacertinaria</i> L. |
| 1670 <i>Drepana curvatula</i> Ekh. | 1673 <i>Drepana binaria</i> Hufn. |

Notodontidae

- | | |
|---|---|
| 972 <i>Cerura bicuspis</i> Ekh. | 990 <i>Notodonta tritophus</i> Esp.
(= <i>N. torva</i> Hbn.) |
| 973 <i>Cerura furcula</i> Glerck | 992 <i>Leucodonta bicoloria</i> Schiff.
(zeer zeldzaam) |
| 976 <i>Dicranura vinula</i> L.
(slechts 1 ♂) | 993 <i>Ochrostigma velitaris</i> Hufn.
(zeer zeldzaam) |
| 977 <i>Stauropus fagi</i> L. | 994 <i>Ochrostigma melagona</i> Ekh. |
| 979 <i>Hoplitis milhauseri</i> F. | 996 <i>Lophopteryx camolina</i> L. |
| 980 <i>Gluphisia crenata</i> F.
(zeldzaam) | 997 <i>Lophopteryx cuculla</i> Esp.
(zeer zeldzaam) |
| 981 <i>Drymonia querna</i> F. | 999 <i>Pterostoma palpina</i> L. |
| 982 <i>Drymonia trimacula</i> Esp. | 1001 <i>Phalera bucephala</i> L. |
| 983 <i>Drymonia chaonia</i> Hbn.
(= <i>D. ruficornis</i> Hbn.) | 1004 <i>Pygaera curtula</i> L. |
| 985 <i>Pheosia gnoma</i> F. | 1006 <i>Pygaera pigra</i> Hufn.
(zeldzaam) |
| 986 <i>Notodonta dromedarius</i> L. | |
| 987 <i>Notodonta ziczac</i> L. | |
| 988 <i>Notodonta anceps</i> Goeze | |

Noctuidae

Acronyctinae

- | | | | |
|----|-------------------------------|----|--|
| 1 | <i>Panthea coenobita</i> Esp. | 13 | <i>Acronycta alni</i> L. |
| 3 | <i>Diphtera alpium</i> Osb. | 14 | <i>Acronycta auricoma</i> F. |
| 4 | <i>Colocasia coryli</i> L. | 16 | <i>Acronycta megacephala</i> F. |
| 7 | <i>Acronycta strigosa</i> F. | 19 | <i>Acronycta leporina</i> L. |
| 8 | <i>Acronycta rumicis</i> L. | 20 | <i>Craniophora ligustri</i> F.
(met f. <i>nigra</i> Tutt) |
| 9 | <i>Acronycta psi</i> L. | | |
| 12 | <i>Acronycta aceris</i> L. | | |

Bryophilinae

- 26 *Bryophila perla* F. (= *Cryphia domestica* Hufn.)

Agrotinae

- | | | | |
|----|----------------------------------|-----|---|
| 37 | <i>Agrotis ypsilon</i> Rott. | 75 | <i>Rhyacia umbrosa</i> Hbn.
(= <i>A. sexstrigata</i> Haw.) |
| 38 | <i>Agrotis segetis</i> Hbn. | 76 | <i>Rhyacia xanthographa</i> Schiff. |
| 43 | <i>Agrotis exclamationis</i> L. | 77 | <i>Rhyacia putris</i> L. |
| 49 | <i>Rhyacia glareosa</i> Esp. | 81 | <i>Rhyacia augur</i> F. |
| 60 | <i>Rhyacia saucia</i> Hbn. | 85 | <i>Eurois prasina</i> F. |
| 61 | <i>Rhyacia porphyrea</i> Schiff. | 86 | <i>Eurois occulta</i> L. |
| 63 | <i>Rhyacia mendica</i> F. | 88 | <i>Cerastis rubricosa</i> F. |
| 64 | <i>Rhyacia brunnea</i> Schiff. | 94 | <i>Naenia typica</i> L. |
| 66 | <i>Rhyacia baja</i> F. | 96 | <i>Triphaena pronuba</i> L. |
| 67 | <i>Rhyacia rubi</i> View. | 97 | <i>Triphaena fimbria</i> L. |
| 69 | <i>Rhyacia c-nigrum</i> L. | 98 | <i>Triphaena interjecta</i> Hbn. |
| 70 | <i>Rhyacia triangulum</i> Hufn. | 99 | <i>Triphaena janthina</i> Schiff. |
| 72 | <i>Rhyacia plecta</i> L. | 100 | <i>Triphaena comes</i> Hbn. |
| 74 | <i>Rhyacia rhomboidea</i> Esp. | 104 | <i>Actinotia polyodon</i> Cl. |

Hadeninae

- | | | | |
|-----|---|-----|---|
| 107 | <i>Barathra brassicae</i> L. | 137 | <i>Aplecta nebulosa</i> Hufn. |
| 112 | <i>Polia genistae</i> Bkh.
(= <i>M. w-latinum</i> Hufn.) | 138 | <i>Pachetra sagittigera</i> Hufn. |
| 113 | <i>Polia thalassina</i> Rott. | 141 | <i>Tholera popularis</i> F.
(= <i>T. decimalis</i> Poda) |
| 114 | <i>Polia dissimilis</i> Knoch
(= <i>M. suasa</i> Schiff.) | 142 | <i>Tholera cespitis</i> F. |
| 116 | <i>Polia persicariae</i> L. | 154 | <i>Monima incerta</i> Hufn. |
| 119 | <i>Polia pisi</i> L. | 157 | <i>Cerapteryx graminis</i> L. |
| 122 | <i>Polia serena</i> Schiff.
(= <i>M. bicolorata</i> Hufn.) | 159 | <i>Hyphilare lithargyria</i> Esp.
(= <i>M. ferrago</i> F.) |
| 124 | <i>Harmodia rivularis</i> F. | 160 | <i>Hyphilare albipuncta</i> F. |
| 131 | <i>Harmodia compta</i> Schiff. | 163 | <i>Sideridis conigera</i> Schiff. |
| 136 | <i>Aplecta tincta</i> Brahm
(= <i>P. hepatica</i> Cl.) | 166 | <i>Sideridis comma</i> L. |
| | | 169 | <i>Sideridis impura</i> Hbn. |
| | | 171 | <i>Sideridis pallens</i> L. |

Cucullianae

- | | | | |
|-----|-----------------------------------|-----|--------------------------------|
| 179 | <i>Cucullia umbratica</i> L. | 218 | <i>Agriopsis aprilina</i> L. |
| 213 | <i>Meganephria oxyacanthae</i> L. | 222 | <i>Crypsedra gemmea</i> Tr. |
| 217 | <i>Blepharita adusta</i> Esp. | 227 | <i>Antitype flavicincta</i> F. |

- | | | | |
|-----|---|-----|---|
| 229 | <i>Antitype chi</i> L. | 245 | <i>Amathes macilentata</i> Hbn. |
| 230 | <i>Eupsilia satellitia</i> L.
(= <i>E. transversa</i> Hufn.) | 246 | <i>Amathes circellaris</i> Hufn. |
| 236 | <i>Coistra vaccinii</i> L. | 247 | <i>Amathes helvola</i> L. |
| 242 | <i>Amathes lychnidis</i> F. | 253 | <i>Cosmia aurago</i> F. |
| 244 | <i>Amathes lota</i> L. | 255 | <i>Cosmia fulvago</i> L.
(= <i>C. icteritia</i> Hufn.) |

Amphipyriinae

- | | | | |
|-----|--|-----|---|
| 261 | <i>Amphipyra pyramidea</i> L. | 285 | <i>Oligia strigilis</i> L. |
| 264 | <i>Amphipyra tragopoginis</i> L. | 286 | <i>Oligia versicolor</i> Ekh. |
| 266 | <i>Mania maura</i> L.
(zeldzaam) | 287 | <i>Oligia latruncula</i> Hbn. |
| 270 | <i>Parastichtis hepatica</i> Hbn.
(= <i>A. charactera</i> Hbn.) | 288 | <i>Oligia fasciuncula</i> Haw. |
| 271 | <i>Parastichtis rurea</i> F.
(= <i>A. crenata</i> Hufn.)
(met f. <i>alopecurus</i> Esp.) | 302 | <i>Euplexia lucipara</i> L. |
| 273 | <i>Parastichtis monoglypha</i> Hufn.
(met variëtatien) | 303 | <i>Trigonophora meticulosa</i> L. |
| 278 | <i>Parastichtis obscura</i> Haw.
(= <i>A. remissa</i> Hbn.) | 308 | <i>Talpophila matura</i> Hufn. |
| 280 | <i>Parastichtis pabulatricula</i> Brahm
(uiterst zeldzaam) | 309 | <i>Hyppa rectilinea</i> Esp.
(zeldzaam) |
| 282 | <i>Parastichtis scolopacina</i> Esp. | 312 | <i>Hoplodrina alsines</i> Brahm |
| 284 | <i>Parastichtis secalis</i> L. | 329 | <i>Apamea oculea</i> L.
(= <i>Amphipoea oculea</i> L.) |
| | | 336 | <i>Pyrrhia umbra</i> Hufn. |
| | | 337 | <i>Hydroecia micacea</i> Esp. |
| | | 340 | <i>Meristis trigrammica</i> Hufn. |
| | | 344 | <i>Calymnia trapezina</i> L. |
| | | 346 | <i>Enargia paleacea</i> Esp. |

Melicleptriinae

- 370 *Chloridea peltigera* Schiff.

Erastrinae

- 388 *Tarache luctuosa* Esp.

Acontiinae

- 393 *Hylophila prasinana* L. 394 *Hylophila bicolorana* Fuessly

Catocalinae

- | | | | |
|-----|---------------------------|-----|--------------------------------|
| 395 | <i>Mormonia sponsa</i> L. | 403 | <i>Minucia lunaris</i> Schiff. |
| 397 | <i>Catocala nupta</i> L. | 404 | <i>Callistege mi</i> Cl. |

Plusiinae

- | | | | |
|-----|-------------------------------|-----|----------------------------------|
| 408 | <i>Phytometra festucae</i> L. | 413 | <i>Phytometra pulchrina</i> Haw. |
| 409 | <i>Phytometra bractea</i> F. | 414 | <i>Phytometra gamma</i> L. |
| 411 | <i>Phytometra chrysis</i> L. | 415 | <i>Phytometra confusa</i> Steph. |
| 412 | <i>Phytometra jota</i> L. | 421 | <i>Abrostola triplasia</i> L. |

Noctuidae

- 424 *Scoliopteryx libatrix* L. 448 *Bomolocha crassalis* F.
425 *Toxocampa pastinum* Tr. 450 *Hypena proboscidalis* L.
431 *Laspeyria flexula* Schiff.

Geometridae

Geometridae

- 1011 *Abraxas grossulariata* L. 1143 *Ematurga atomaria* L.
1014 *Lomaspilis marginata* L. 1144 *Bupalus piniaria* L.
1018 *Bapta temerata* Schiff. 1154 *Lithina chlorosata* Scop.
1021 *Cabera pusaria* L. 1158 *Chiasmia clathrata* L.
1023 *Anagoga pulveraria* L. 1170 *Siona lineata* Scop.
1025 *Ellopia fasciaria* L. 1174 *Perconia strigillaria* Hbn.
(met f. *prasinaria* Schiff.) 1185 *Ortholitha chenopodiata* L.
1026 *Campaea margaritata* L. 1193 *Minoa murinata* Scop.
1029 *Ennomos quercinaria* Hufn. 1200 *Anaitis efformata* Guen.
1030 *Ennomos alniaria* L. 1211 *Lobophora halterata* Hufn.
1031 *Ennomos fuscantaria* Steph. 1226 *Lygris prunata* L.
1032 *Ennomos erosaria* Schiff. 1229 *Lygris mellinata* F.
1034 *Selenia bilunaria* Esp. 1230 *Lygris pyraliata* Schiff.
1036 *Selenia tetralunaria* Hufn. 1231 *Cidaria fulvata* Forst.
1037 *Phalaena syringaria* L. 1232 *Lyncometra ocellata* L.
1038 *Gonodontis bidentata* Cl. 1234 *Thera variata* Schiff.
1041 *Crocallis elinguaris* L. 1242 *Chloroclysta truncata* Hufn.
1043 *Angerona prunaria* L. 1243 *Chloroclysta citrata* L.
(met f. *corylaria* Thnbg.) 1248 *Xanthorhoe montanata* Schiff.
1044 *Ourapteryx sambucaria* L. 1249 *Cidaria quadrifasciata* Cl.
1045 *Plagodis dolabraria* L. 1251 *Xanthorhoe ferrugata* Cl.
1046 *Opisthograptis luteolata* L. 1258 *Colostygia pectinataria* Kn.
1055 *Semiothisa liturata* Cl. 1285 *Coenotephria derivata* Schiff.
1069 *Biston strataria* Hufn. 1293 *Cidaria cuculata* Hufn.
1070 *Biston betularia* L. (60 %) 1294 *Euphyia unangulata* Haw.
(met f. *carbonaria* Jord. 40 %) 1299 *Camptogramma bilineata* L.
1082 *Boarmia cinctaria* Schiff. 1301 *Ecliptopera silaceata* Schiff.
1086 *Boarmia secundaria* Hbn. 1302 *Electrophaes corylata* Thnbg.
1089 *Boarmia repandata* L. 1304 *Mesoleuca albicillata* L.
1094 *Boarmia roboraria* Schiff. 1307 *Epirrhoe tristata* L.
1095 *Boarmia punctinalis* Scop. 1323 *Hydriomena furcata* Thnbg.
1098 *Ectropis bistortata* Goeze 1423 *Horisme vitalbata* Schiff.
1099 *Ectropis consonaria* Hbn. 1431 *Scopula immorata* L.

Hemitheinae

- 1530 *Hipparchus papilionaria* L.
1531 *Comibaena pustulata* Hufn.
1539 *Thalera fimbrialis* Scop.

Sterrhinae

- 1429 *Timandra amata* L.

Robert Van averbeke